

Emlékek és valóság

35 évvel ezelőtt a szabadságért, testvériségért, az egyenlőségért vonultunk az utcára

Fotó: Vajda György (archív)

Az ünnepre készülődve, ha akarnám sem tudnám kiverni a fejből 1989 decemberét. Nemzedékem, a mai hatvan-, hetvenesek számára a megtorló hatalommal való, halált hozó, forradalomnak nevezett összeütközés nyomán megszülető rendszerváltás sok szempontból nem váltotta be az ígéreteket. Hol van ma már az események idején Marosvásárhely utcáin, majd a tárgyalótermekben a testvériségről, a nemzetek közötti egyenlőségről hangoztatott szívalakok eredménye?

Bodolai Gyöngyi

Miközben ortodox és adventista magániskolák mondhatni zavartalanul megnyílhattak és működnek, a marosvásárhelyi katolikus iskola alárendelt státusban maradhatott meg, az önállóságát továbbra is megtagadják. A folyton duzzadó csápjait más városokba és külföldre is kiterjesztő orvosi és gyógyszerészeti egyetemen pedig a magyar oktatás a márciusi események óta sem szerveződhetett önálló karrá, és kitörölnek mindent, ami az erdélyi magyarság számára létrehozott önálló magyar orvos- és gyógyszerész-képzésre emlékeztet. Az meg a leköszönő román

vezetést minősíti, hogy Tökés Lászlótól, akinek szerepe elvitathatatlan az 1989-es forradalomba torkolló temesvári események kiérettetésében, Klaus Iohannis államfő visszavette a Románia Csillaga kitüntetését, amit Traian Bănescu államfőtől kapott, és igazságtételért kénytelen volt az európai igazságügyi fórumokhoz fordulni.

Nem mondhatjuk, hogy nem változott semmi, hogy nem értünk el eredményeket, de az a közhangulat, lelkesedés, összefogás, amit 35 évvel ezelőtt megtapasztaltunk, amikor szerkesztőségünk ablakából a marosvásárhelyi ipari egységek dolgozóinak végeláthatatlan sorára tekintettünk, amint a főtérre vonultak, a mi éle-

tünkben már nem fog visszatérni. A fájdalom viszont, amit a halálos lövést kapott Bodoni Sándor, Hegyi Lajos, Hidoş Adrian, Ilie Muntean, Pajkó Károly, Tamás Ernő hozzátartozói kellett elviseljenek, megmarad a család szívében. És még nem szóltunk a más településeken történt atrocitásokban elhunytakról, sem a súlyosan vagy könnyebben sebesültekről, akik egész életükben viselik a történet következményét.

Ami mindezekben a legkegyetlenebb, hogy a bűnösök vagy azok, akik a vezényszót kiadták katonáiknak, hogy a tömegbe lőjenek, soha nem kapták meg a büntetésüket, az évekig folyó ügyeket végül eltussolták. Ilyen országban élünk, ahol munkáját végző köztisztviselőt mutogatnak megbilincselve kézzel, de azok, akik 35 évvel ezelőtt parancsot adtak emberi életek kioltására, esetleg a lelkiismeretükkel kellett, kellene „megbirkózzanak”, ha egyáltalán van nekik – jut eszembe az 1989. decemberi események kapcsán.

**Kapható
az újságárusoknál!**

**Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!**

**Elismerő oklevelek
hegyimentőknek**

December 12-én a Maros Megyei Speciális Barlangi- és Hegyimentő Szolgálat irodájában elismerő oklevéllel jutalmazták azokat az alkalmazottakat és önkénteseket, akik az idén kiemelkedően helytálltak munkájuk, bevetésük során.

2.

**Elfogadták
a 2025-ös
marosvásárhelyi
helyi adókat
és illetékeket**

December 19-én, csütörtökön a helyi tanácsosok az év utolsó rendes ülésére gyűltek össze. A megvitatott és szavazásra bocsátott napirendi pontok között szerepelt a helyi adók és illetékek módosítása, melyek 2025. január 1-jén lépnek hatályba.

7.

SC OPTICA - OPTOFARM SRL

Kellemes Karácsonyi Ünnepeket és Boldog Új Évet Kíván!

DECEMBER

21

8:03 23:19
16:38 12.10

A nappal hossza:
8 óra 35 perc

SZOMBAT

Ma TAMÁS,
holnap ZÉNÓ, hétfőn VIKTÓRIA napja

Az év 356. napja,
hátravan 10 nap

IDŐJÁRÁS

Egy-két rövid zápor

Hőmérséklet:
max.: 3 °C
min.: 1 °C

naptár

Isten éltesse!

ZÉNÓ: a görög Zénón név latin változatából származik, jelentése: Zeusztól származó. Női párjai a Zena, Zenóbia, Zenina.

VIKTÓRIA: Victoria a latin mitológiában a győzelem istennője. A név jelentése győzelem.

VALUTAÁRFOLYAM	
BNR: 2024. december 20.	
1 €	4,9764 lej
1 \$	4,7908 lej
100 Ft	1,2029 lej
1 g arany	401,4137 lej

Az Ökumenikus Segélyszervezet karácsonyi ajándéka

Több mint 35 millió forint értékű adomány

Karácsony táján évek óta megajándékozza a marosvásárhelyi Lazarenum Alapítvány által támogatott szegény sorsú családokat, valamint az alapítvány által működtetett idős-, illetve gyermekotthon lakóit a magyarországi Ökumenikus Segélyszervezet. Idén két, az eddigieknél is jóval gazdagabb adomány érkezett, a tartós élelmiszerek, édességek, higiéniai kellékek és játékok mellett elektronikai eszközöket is juttattak a rászorulóknak.

Menyhárt Borbála

A magyarországi Ökumenikus Segélyszervezet évek óta visszatérő támogatója a marosvásárhelyi Lazarenum Alapítványnak, illetve az általa felkarolt nehéz sorsú, sokgyerekes családoknak, időseknek, gyerekeknek. Karácsony előtt minden évben gondoskodnak arról, hogy a kevésbé szerencsések ünnepi asztala se maradjon üresen, és legalább néhány hétig ne kelljen aggódniuk amiatt, hogy lesz-e mindennap enni való vagy sem az asztalukon. A segélyszervezet munkatársai minden évben pénzdöntvényeket gyűjtenek Magyarországon, és abból vásárolják meg azokat a termékeket, amelyeket eljuttatnak a rászorulóknak. Adományaiknak köszönhetően az alapítvány nyilvántartásában szereplő mintegy százötven nehéz sorsú, zömében vidéki, sokgyerekes család, gyerekeiket egyedül nevelő édesanyák, egyedül élő idősek számára állítanak össze csomagokat. De emellett, hogy ezeknek a családoknak élelmiszercsomagokat juttatnak, az alapítvány által működtetett szociális intézményekben, az időotthonban, valamint a Lídia gyermekotthonban egy ideig meg tudják oldani a főzést az adományba kapott élelmiszerekből, ami óriási segítség.

Az Ökumenikus Segélyszervezettel idén is két szállítmány érkezett, az egyiket, amely tartós élelmiszereket, édességeket, gyümölcsöt és fertőtlenítőszeret tartalmazott, 1 millió 760 ezer forint értékben, december elején

Fotók: Lazarenum Alapítvány

juttatnak a Lazarenum Alapítvány által működtetett Lídia gyermekotthonnak, a Dorcas otthonnak, a Gecse Dániel Alapítványnak, a Pál atya vezette Szent Erzsébet alapítványnak, a nyáradszeredai gyermekotthonnak, valamint a magyarfülpösi Gyermekmosoly (egykori Szivárvány) alapítványnak. Ezenkívül a vártemplomi, vajdaszentiványi és káposztásszentmiklósi református lelkészek nyilvántartásában szereplő árva gyerekeknek, továbbá a Lazarenum Alapítvány nyilvántartásában lévő marosvásárhelyi, udvarfalvi, sóskúti, mezőmadarasi, gegeresi, hármásfalui, héderfáji és kibédi nehéz sorsú nagycsaládoknak, árváknak, félárva-áknak. Több mint 450 gyerek kapott játékot és édességet, 160 család pedig bőséges élelmiszercsomaggal térhetett haza.

a Lazarenum Alapítvány által működtetett időotthon kaptak, majd a hónap közepén egy jóval nagyobb, közel 34 millió forint értékű szállítmányt hoztak, amit gyermekotthonoknak, árváknak, félárva-áknak és nagycsaládoknak osztanak ki. A nagy értékű adomány részeként tartós élelmiszerek, édességek, rengeteg új és minőségi játék, tisztítószer, higiéniai kellékek, elektronikai eszközök (mosógép, mosogatógép, ruhaszárító gép, mikrohullámú sütő, hajszárító, kenyérpírtó) érkeztek. Az adományból

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Szombattól téli vakáció

Ma, szombaton megkezdődik a téli vakáció. A tanév struktúrájára vonatkozó rendelet szerint a vakáció január 8-ig tart, így az iskola szerdán kezdődik.

A következőképpen alakul a 2024-2025-ös tanév struktúrája a karácsonyi vakáció után: január 8. és február 7., február 14. vagy február 21. között (a megyei tanfelügyelőségek döntésének megfelelően); február 17., február 24. vagy március 3. (a megyei tanfelügyelőségek döntése szerint) és április 17. között; április 28. és június 20. között.

Vakációs időszakok a következők: december 21. és január 7. között; egy hét a február 10. és március 2. közötti időszakban, a megyei tanfelügyelőségek döntése szerint; április 18. és 27. között; június 21. és szeptember 7. között.

Az Iskola másként hetet és a zöldhetet a 2024. szeptember 9. és 2025. május 30. közötti időszakban – egymástól eltérő modulokban kell megszervezni. Az erre szánt, egyenként ötnapos időszakra a tanintézetek döntenek. (Agerpres)

Elismerő oklevelek hegyimentőknek

A kitüntetettek

Fotó: Maros Megyei Speciális Barlangi- és Hegyimentő Szolgálat

December 12-én a Maros Megyei Speciális Barlangi- és Hegyimentő Szolgálat irodájában elismerő oklevéllel jutalmazták azokat az alkalmazottakat és önkénteseket, akik az idén kiemelkedően helytálltak munkájuk, bevetésük során. Ugyanakkor az Országos Barlangimentő Szövetség tiszteletbeli tagja címmel tüntették ki Kerekes Péter Pált, és másokat is elismeréssel jutalmazták. Az okleveleket Kovács Zoltán Róbert, a szolgálat vezetője adta át.

Vajda György

Elismerésben részesült Palotás Dávid, aki, bár a csapat legfiatalabb alkalmazottja, elkötelezetten, nagyon megbízhatóan végzi munkáját. Hasonlóképpen, kiemelkedő teljesítményéért Kovács Gézát is kitüntették. Szuszlov Szergej azért vehetett át oklevelet, mert az idén számos országos felkészítőt vett részt, tudását munkájával a megyei szolgálatnál kamatoztatta. Tothi Maksay Ioan többek között

a Görgényi-havasokban levő Zászpás csúcs felé vezető útvonal felújításában vállalt szerepéért nyert elismerést. Simon Ferenc vállalta az idén a legtöbb hétfégi szolgálatot, legtöbbször az Isten-széke csúcson, amelynek környékét munkájának köszönhetően sikerült rendben tartani. Bálint Anikó, a szolgálat legaktívabb tagja nemcsak a gyakori járőrözésért, hanem számos sportrendezvény résztvevőjeként is okkal érdemelte ki a Mozgás Védnöke címet. Dicséret oklevelet kapott Osváth Katalin, akit a Spartan Race verseny győzteseként tüntettek ki. Eredménye nemcsak kiváló fizikai felkészültségét, hanem kitartását, elszántságát és küzdőszellemét is bizonyítja, inspirációt nyújtva mindenki számára.

Végül átadták az Országos Barlangimentő Szövetség tiszteletbeli tagja kitüntetését és az azzal járó oklevelet Kerekes Péter Pálnak, aki több mint 60 éve barlangászik, számos kutató expedícióban, feltáráson vett részt, jelentősen hozzájárulva a romániai barlangkutatás hírnevének öregbítéséhez.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Benedek István
Vajda György

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroška. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasag.ro **E-mail:** nepujasag@e-nepujasag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

SZERKESZTETTE:
KAÁLI NAGY BOTOND

1663. sz., 2024. december 21.

Illyés Gyula

Kháron ladikja

Kháron ladikja nem akkor indul velünk,
midőn lezárul és befagy a szem.
Bús átkelők soká s nyitott szemmel megyünk
a végzetes vizen.

Esztendőkkal előbb irigy sorsunk behajt
s ringat a csónakon, amely
– bár nem kedvünk szerint – épp oly gyönyörű part
hosszában suhan el;

épp oly szép Canale-n s lagunákon, akár
a nászutasoké!
Hisz minden ugyanaz: az ég, az út, a táj,
épp csak – visszafelé!

Minden oly gyönyörű, sőt – titkosan – ahogy
elleng, még gyönyörűbb!
Olyanformán, mint a dallam attól, hogy ott
hagyja a hegedűt.

Ülünk barátaink, s fáink közt, nevetünk,
– vidám vita folyik –
s egyszer csak ringani kezd velünk, (csak velünk!)
kifelé a ladik.

Bölcs, ki e kéjuton, ezen is mosolyog
s ha sír is, hálakönnyet ont,
hogy hány piazza-t, hány s milyen Casa d'Oro-t
látott, ha nem lát is viszont!

Bocskay Vince: Kháron ladikja

Születésnap beszélgetés a 75 éves Bocskay Vince szovátai szobrászművésszel Szoborba öntött eszmeiség

Székely Ferenc

– Már a beszélgetés elején tisztázzunk egy dolgot: a vezetőknévvel i-vel vagy y-nal írod? Mindkét változattal találkoztam.

– Én a név végi y-t örököltem édesapámtól, de tudomásom szerint három nemzedékre visszamenőleg még az i volt használatos.

– Mit sikerült kibányászni a család ködbe vesző történetéből?

– A kismarjai Bocskai család története 1212-ig vezethető vissza. Ebből a családból származik Bocskai István erdélyi fejedelem is. A köznemességhez tartozó Bocskaiak eredetileg Északkelet-Magyarországon, Zemplén megyében voltak birtokosok, majd az évszázadok során több ágra szakadtak. Én a családfamagot szépnagyapámig, VI. Mihályig tudom visszavezetni, üknagyapám VIII. István, dédnagyapám VI. Ferenc volt. A református dédnagyapám Görgényüvegcsürön kötött házasságot a Németalföldről áttelepedett, katolikus vallású Vakkan László Franciskával. Kettejük házasságából született nagyapám, Bocskai Ferenc, akit már katolikusként írtak be, s onnan kezdve a család már katolikus. Ez kb. 1850 körül történt. Bocskai Ferenc nagy-

apám Szovátán telepedett le a 20. század elején, amikor feleségül vette a tősgyökeres szovátai Csorján Annát. Így született meg édesapám 1907-ben, akit Bocskay Vincének kereszteltek, és már ipsiszonnal jegyezték be nevét az anyakönyvbe. Annyira eklektikusan jelenik meg a nevem a magyar sajtóban, a közösségi médiában, hol i-vel, hol y-nal, hogy engem már nem is érdekel...

1938-ban Galócásról Szovátára költözik anyai nagyapám, Boross Ferenc fűrészmester családja, és 1939-ben édesapám feleségül veszi lányát, Boross Irént, édesanyámat. Édesapám 1951-ben tüdőkavernát kapott, s úgy élte le életét 1979-ig. Asztalosmesterként az 1935-ben megépült Bernády-villa elé Dobos Sándorral együtt elkészítették a kapuzatot és a szakállszárítót¹. Ezt sikerült megvásárolnia 2010-ben Péter Ferenc polgármester úrnak, aki a villa egy részét teljesen újjáépítette; most már pompásan néz ki.

– Szováta város központjában, ahol te laksz, egy emléktábla jelzi, hogy e helyen állt valamikor Petelei István novellairó nyári rezidenciája. Ő valójában Marosvásárhelyhez és Kolozsvárhoz kötődött...

– Igen, Petelei István (1852–

1910) Marosvásárhelyen született, jeles novellista és hírlapíró volt. A háza előtt egy nagy székely kapu állt, amire ma is jól emlékszik az idősebb nemzedék. 1962 nyarán vihar támadt, ami a kaput ledöntötte. Másnap megjelentek a marosvásárhelyi múzeum dolgozói, és a kaput elvitték. Adtak 2000 lejt, ami akkor kb. négy fizetésnek felelt meg. Ellenkezni nem lehetett, mert műemlékről volt szó. Petelei 1910-ben halt meg, de már életében a kolozsvári írószövetségre hagyatékolta a házat, mely 1935-ig lakatlan volt. Nagy szerencséje volt édesapámnak, hogy még abban az évben a kolozsvári írószövetségtől megvásárolhatta a házat és a mögötte lévő telket, 1937-ben pedig egy asztalosműhellyel egybekötött lakást épített a belsőszégre. Ebben a házban születtem én 1949. december 16-án, negyedik gyermekként. De csak ketten értük meg a felnőttkort.

– Kérlek, meséld a gyermekkorodról!

– A fent vázolt Petelei-féle telekre épült házból kezdtem óvodába járni, 1956 őszén, hétéves koromban mentem iskolába. Emlékszem, a szomszédban volt egy rádió, és abban hallatszott a pesti forradalom

harczaja. Szegénység volt, édesapám a közüzemeknél dolgozott. Negyedik osztályos koromig semmivel sem voltam tehetségesebb rajz szempontjából a többi átlaggyereknél.

1959-ben a szovátai néptanács gyűléstermében láttam Kusztos Endre festészeti kiállítását – életem első kiállítását, ami nagy hatással volt rám. Bandi bácsi – így hívtuk – Erdőszentgyörgyön volt kultúrfelelős a városi rajonnál, onnan költöztek Szovátára 1956-ban. Ő egyébként nem tanított, nem is volt pedagógus alkat, felesége viszont, Kusztos Piroska néni² zenetanárként dolgozott. Látván a kiállítást, elkezdtem mindent rajzolni, ami a kezem ügyébe került – persze szakirányítás nélkül. Hatodik osztálytól a Sándor János-villába jártunk iskolába. Az igazgató Nemes Sándor volt, aki tanítói végzettséggel rendelkezett, de az V–VI. osztályban – mivel tanárihiány volt – földrajzot, természetrajzot és rajzot tanított. Ő vette észre, hogy másként rajzolok, mint a többi gyermek. Beszélt édesapámmal, s javasolta, hogy hetedik-től menjek a Marosvásárhelyi Zene-és Képzőművészeti Szakközépiskolába. Ezt a szüleim elfogadták. (Folytatás az 5. oldalon)

Bocskay Vince: Magdolna

„Kell ehhez egy csöndesség”

Beszélgetés Keresztes Attila rendezővel az Anna Karenina bemutatója előtt

Kaáli Nagy Botond

Lev Tolsztoj Anna Karenina című világhírű regényének a Kozma András dramaturg által színpadra alkalmazott változatát mutatta be december 20-án, péntek este 7 órától a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulata a színház Nagytermében. A premiert megelőzően Keresztes Attilával, az előadás rendezőjével beszélgettünk a produkcióról.

– Te választottad-e a művet, és ha igen, miért?

– En választottam, régi vágyam ez. Csodálom, és nagyon rokoninak érzem az orosz irodalomban jelen lévő pravoszláv fölfele törekvő szellemiséget és kulturális közeget, mert erőteljesen átítatja a hit. Az a mindent fölülíró istenhit, amely egészen a kortársakig tart, a mai orosz irodalom is ugyanezt képviseli. A regény társadalmi dráma, ám a mi előadásunk ezt a vonalat csak nyomokban képviseli, hiszen ezer oldalt két órába tömöríteni nagyon nehéz. Szereplői az esendőségnek, a boldogságkeresésnek (ezért is adtuk ezt az alcímet: Boldogságkeresés két felvonásban), az emberi létnek az értelmét keresik. Persze ez átszövődik több család történetén, de a viszonyulásukat a világhoz, a kérdésfeltevéseiket, a problémáikat, az egymáshoz való viszonyukat a tisztaság és a végtelen őszinteség

Keresztes Attila az Anna Karenina egyik próbáján

Fotó: Bereczky Sándor

határozza meg. Ezt az érzetet próbáltuk átültetni az előadásba. Kicsit olyan ez, mintha mindenkinek alapétele lenne a tízparancsolat – megpróbálnak úgy viszonyulni önmagukhoz és az őket körülvevő világhoz, hogy azt próbálják betartani. De hát, ugye, nem lehet.

– Miközben cselekedeteik morális vagy erkölcsi szempontból épp ellene mennek ennek.

– Igen, és ez a belső konfliktusa

a történetnek. És itt nem csak Anna Karenina történetéről van szó. Ennek a műnek lehetne a címe Nyikolaj Levin vagy Alekszej Karenin is. Ebben a földi purgatóriumban mindenki végigjárja a maga útját. Az említett tényezők miatt vágytam arra, hogy dolgozzunk ezen a darabon.

– A társadalmi helyett inkább a mű metafizikai vonalán haladtatok végig?

– Is. Egyensúlyban kell tartani a mikrovilágot, amit egy emberi lény képvisel, és a viszonyulást egy olyan tökéletes morális szabályhoz, mint a tízparancsolat.

– Dramaturgiai szempontból hogyan sikerült az ezeroldali regényt színpadra alkalmazni?

– Történetzsalakat választottunk ki, amelyek nagyjából – érintőlegesen – végigmesélik ezeknek az embereknek a történetét. A hangsúly a családok belső problémáiköréin van, valamint az egymáshoz való viszonyokon. A színpadon a regény bizonyos értelemben egy Anna Karenina családi történetévé vált.

– Színházesztétikai szempontból milyen előadásra számíthatnak a nézők?

– Én mindig próbálok szépen fogalmazni abban a jellegben, amelyet az előadás képvisel. Kell ehhez egy csöndesség. Ha egy Bartók-koncertre megyek, akkor nem lehetnek Kálmán Imre-elvárásaim. Ha egy Tolsztoj-anyagot szeretnék megtapasztalni, akkor annak a lélektani, filozófiai tartalmára kell kíváncsinak lennem. Komoly előadás lesz, mert a lét értelmét boncolgatja, az emberi összeférhetetlenséget. Bizonyos értelemben ez egy tragédia. Egy sorstragédia, ami már a regény elején beköszön, és végigkíséri a szereplőket. Tolsztoj egy picit beleírta magát a Levin figurájába, a

lánykerést például ugyanúgy meséli el, mint ahogy azt a való életben ő meg is tette. A regény végén már mindene megvan, ám egyszerűen nem tud hinni Istenben, de nem hisz a materialistákban sem – és azt mondja, ha nem tudjuk, hogy miért vagyunk a Földön, akkor meg kell halni. Ez egy nagyon erős alapétele a műnek: amennyiben az ember nem tudja racionálisan felfogni azt, hogy miért van itt, akkor nincs értelme az életnek.

– Nihilista jellegű áthallásra gondolsz?

– Nem feltétlenül, mert Tolsztoj pont az Anna Karenina írása alatt tért meg, de a problémafelvetés nagyon erőteljes.

– Milyen volt a munkafolyamat?

– Gyors volt, szerencsére ismerjük egymás gesztusait. Tolsztoj egész világa végtelen szeretetből fakad – és azáltal, ahogyan ezekhez a karakterekhez, az anyaghoz viszonyult a társulat, a próbafolyamat alatt átítatta a közös munkát az egymás iránti tisztelet és szeretet. Ez számomra egy nagyon szép, megható tapasztalat volt.

– Úgy is fogalmazhatnánk, hogy nemcsak szakmai, hanem emberi szempontból is megélték a művet, a készülő előadást?

– Egyértelmű. A színházcsinálás egy rítus. És ha a rítusban mindenki részt vesz, akkor az az egyént is meghatározza.

Padot avattak André Kertész tiszteletére a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében

Padot avattak André Kertész fotóművész tiszteletére születésének 130. évfordulója alkalmából szerdán a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében.

Idén a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ (MNMKK) a világhírű fotóművész, André Kertész születésének 130. évfordulója alkalmából kiállításorozatot rendezett. A tárlatokon eddig nem látott képeket mutattak be három helyszínen, Esztergomban az MNMKK Balassa Bálint Múzeumban, valamint Budapesten a Magyar Nemzeti Múzeumban és a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központban – közölte az intézmény szerdán az MTI-vel.

A Kertész 130 emlékévk záróeseményeként a múzeumkert egyik padját jelképesen André Kertésznek adták át az emigránsok világnapján.

„Ezzel a gesztussal tisztelgünk a

XX. század egyik legnagyobb, világhírűvé vált magyar fotóművésze előtt, akinek jelentős hagyatékát őrizzük a Magyar Nemzeti Múzeumban. André Kertész egyik jól ismert fotóján a múzeum kertjében látható egy pad, pontosan itt, amelyet mostantól Kertész-padként fogunk emlegetni, és egy kis emléktáblával jelölünk meg, emlékeztetve a múzeumkert és a múzeum látogatóit a XX. századi mindennapok kiemelkedő magyar dokumentarista fotóművésze” – idézi a közlemény Zsigmond Gábor főigazgatót.

Matthieu Berton, a Francia Intézet igazgatója köszöntőjében kiemelte: „André Kertész életműve tökéletesen megtestesíti a Magyarország és Franciaország közötti történelmi és kulturális kapcsolatot, annak a két országnak a kapcsolatát, amely a művészi zsenialitásnak

táptalaja volt. Ma, az emigránsok világnapján emlékezzünk arra, hogy Kertész Párizsban, ahová 31 évesen érkezett, olyan befogadó közegre talált, amely lehetővé tette számára, hogy alkotasson és megossza tehetségét az egész világgal. Párizsról készült fotói ikonikussá váltak, amelyek egyszerre illusztrálják Kertésznek a város iránti szeretetét és költői látásmódját”.

A köszöntők után előbb Sophie Sellier kulturális attasé olvasta fel Paul Dermée André Kertészről 1927-ben írt versét, majd Fisli Éva, a múzeum Történelmi Fényképtárának vezetőjétől hallhatta a művet a közönség mai magyar fordításban.

A most záruló emlékévkben az idős mester polaroidjai is bekerültek a kiállításba, ám mindenekelőtt az ifjú Kertész indulásának eddig nem ismert részleteit tárták a látogatók és olvasók elé.

André Kertész: Chez Mondrian, Párizs, 1926

A Kertész 130 emlékévkben a 2021-ben New Yorkból vásárolt 1163 Kertész-kópiából válogatott a múzeum. Ezek döntő része 1925 előtt készült, 943 darab kontaktkópia, 59 darab nagyobb méretű vintázs, 151 darab polaroidfotó, 9 személyes kép és egy kollázs.

Az emlékévk tárlataira és kiadványaira készülve Fisli Éva, a kiállítások kurátora mindvégig támaszkodhatott a Franciaországban őrzött iratokból származó információkra, és a New Yorkból

megvásárolt korai pozitív képeket is összevethette a digitalizált üvegnegatívokkal. A hosszú kutatómunka alatt került a muzeológus látókörébe egy olyan, budapesti parkban készült felvétel, amelynek a helyszínét a múzeumkertben azonosíthatta. A kép bal oldalán látható római szarkofág az 1920-as évek elején még ezen a helyen állt. Kertész képe valamikor 1912-1922 között készülhetett, abban az évtizedben, amikor az ifjú amatőr-ből egyre tudatosabb fotográfus lett.

Fotó: Magyar Nemzeti Múzeum

Szoborba öntött eszmeiség

(Folytatás a 3. oldalról)

Akkor a Kultúrpalotában voltak a szakorák, a bentlakás a Lázár Ödön parkban volt, a ferences szerzetesek kolostorában, amit a színház építése miatt a '70-es évek elején [1973-ban volt az új színház felavatása – szerk. megj.] lebontottak. A hetedik osztály után abszolváló vizsgát kellett tennem, igazából csak nyolcadiktól lettem művészeti középiskolás.

– Kik voltak a tanáraid?

– A marosvásárhelyi művészeti iskola az ország egyik legjobb, leg-híresebb ilyen profilú iskolája volt, akit oda felvettek, azt jelentette, hogy tehetséges, ott van a helye. Akkor csak Bukarestben, Kolozsváron, Temesváron, Jászvásáron és Marosvásárhelyen volt művészeti középiskola. Szenzációs tanáraink voltak! Hetedikben Bordi Géza (rajzot, festészetet), Nagy József (szobrászatot, mintázást) tanított. Nyolcadikban Incze István (rajz, festészet), Nagy József (szobrászat), majd kilencedikben Barabás István (rajz, festészet), Bordi Géza (művészettörténet), Hunyadi László (szobrászat). Ekkor már szakot kel-

be ugyanazzal a médiával. Végül mindhármunkat felvettek, mert nem lehetett eldönteni: ki jusson be, és ki maradjon ki...

– Kire emlékszel a kolozsvári tanárok közül?

– Kós András volt a szobrászati tanszék vezetője, akit mestermennek és példaképemnek tekintek. Szaktanáraink voltak Korondi Jenő, Lövith Egon és Virgil Fulicea; Borghida István művészettörténetet, Virgil Salvanu építészettörténetet tanított. Salvanu egyébként Budapesten végzett, s úgy beszélt magyarul, mintha anyanyelve lenne. Továbbá: Erdélyi Gyula lélektan, Bretter György filozófiát, Földes László esztétikát tanított. Ez utóbbiból két óra kellett volna legyen hetente, de Földes nem tudott csak kéthetente feljönni Bukarestből Kolozsvárra (akkoriban ő volt *A Hét* helyettes főszerkesztője), ezért tömbösítve tartotta meg a 4 órát. Fantasztikus zseni volt; Goethét eredetiben, németül idézte. Harmadéven vettem észre, hogy kis szobraimon kezd látszódni a groteszk, ami a színházzal való kapcsolatomban „eredménye”...

– Hogy zajlottak az órák?

– Délelőtt voltak a kurzusok a szobrászműtermekben, délután pedig az elméleti órák Mátyás király szülőházában, Bocskai fejedelem szülőházával tőzsomszéd-ságban. Az első két év nehezebb volt, de azután, amikor a szakmai alapok elsajátítása megtörtént, már kezdett izgalmassá válni.

– Hol laktál?

– A Mikó-kertben. Ezt a nagy polihiszter, Mikó Imre hagyatékolta az egyetemre, ott van az udvaron a mellszobra is. Nincs messze a kolozsvári egyetemtől és az egyetemi könyvtártól. Kezdetben csak rektori ösztöndíjat kaptam a gyenge bejutási eredményem miatt, de az első félév után már ott voltam a legjobbak között, és 500 lej ösztöndíjban részesültem.

– Hogyan történt a kihelyezés?

– Az egyetemi tanulmányaim első öt éve alatt eszem ágában sem volt hazajönni Szovátára tanárnak, inkább Bukarestből és Kolozsvárról álmodoztam. Az utolsó évben aztán kezdtem reálisra gondolni, tudniillik, az a típus vagyok, aki nem szereti a nagyvárosi forgatagot. 1972-ben Péter János szovátai rajztanár Sepsiszentgyörgyre költözött, de a helyét nem hirdették meg, az órákat szétszórták azok közt, akiknek nem jött ki a katedrájuk. A következő évben szóltak, hogy üresedés van, és nézzek utána, hogy meghirdethessék a katedrát. Ez meg is történt, és 1974-ben mint évfolyamelső elválasztottam elsőként szülővárosom iskoláját, bár tudtam, hogy másokat is érdekelt ez a hely. Így kerültem Szovátára az 1-es és a 2-es számú iskolába, ahol mind a

– Mi volt a diplomamunkád?

– Három alkotást készítettem a szobrászat háromféle klasszikus anyagában: fában, kőben és fém-ben. Egy kamaszlányt áldott állapotában fában faragtam meg, márványban egy leányportrét, és ólomöntvényből Nérót, aki Ceaușescu hasonlított. Úgy mintáztam meg, hogy hasonlítson rá.

– Észrevette valaki a hasonlóságot?

– Hát persze! A diplomamunka megvédésekor ('74-ben volt, a Ceaușescu-diktatúra fénykorában) a bizottság tagjai megkérdezték, hogy miért pont Nérót választottam? Azt mondtam: vannak időszakok, amikor a negatív hősökkel is példát lehet statuálni. Elfogadták az érvelésem. Az volt az érzésem: mindenki látta, hogy „a király meztelen”, de senki sem merte kimondani.

– Milyen emlékeid vannak még a kolozsvári évekről?

– Amikor felkerültem Kolozsvárra, első évem egy Kádár Károly nevű diák bevitt a Magyar Operához és Színházhoz – ezek ma is egy épületben működnek a Sétatéren –, ahol másodállásban világosítoként és statisztaként dolgozhattam. Mikor a világosítást végeztem, megmutatták, mit kell tennem, azaz: fülhallgatóban kaptam az utasítást: mire vagy kire kell világítani. Jól jött egy kis zsebpénz, 200-300 lej havonta. Ne feledjük: ez 1968-ban volt, amikor már rég nem a fő-téri Magyar Színházban működött a Kolozsvári Állami Magyar Színház és a Magyar Opera (először 1919-ben, másodszer 1945-ben költöztették ki a magyar társulattól – szerk. megj.) A Hunyadi téren található, 1906-ban felavatott Állami Magyar Színház épületének használati jogát mindkét alkalommal átvette a román társulat.

– Hová felvételiztél?

– 1968-ban első nekifutásra bejutottam a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Egyetem szobrászati szakára. Akkor még működött a 3 éves tanárképző főiskola és a 6 éves egyetem is párhuzamosan. Mi voltunk az utolsó évfolyam, amelyik 6 évet járt, mert azután lecsökkentették 4 évre. Itt jegyzem meg: a bejutás nem ment épp simán, mert az utolsó helyre hárman jutottunk

idején Nagy Pál festőművész úr tanított a vásárhelyi középiskolában. A lövészetben szigorúan részt kellett vennünk, de kiképzési gyakorlatok számunkra ritkán voltak.

1976 tavaszán szereltem le, és akkor ismerkedtem meg a feleségemmel, Kiss Margittal, akivel '77-ben összeházasodtunk. 1978-ban elkezdtük a házépítést, és '83-ra annyira elkészültünk, hogy be lehetett költözni. Közben 1979-ben megszületett Eszter Gizella és 1980-ban Anna lányunk.

– Több éven át részt vettél a parajdi alkotótáborban. Hogyan lettél tagja?

– Burján Emil gyergyószentmiklósi szobrászművész, aki egyébként Kolozsváron egyetemistatársam volt, szólt, hogy valaki nem jött el a parajdi alkotótáborba, s nem ugrok-e be helyette? Egy KISZ-táborról lenne szó, ahol mindent állnak. Belementem. Három évig faragtam egy domborművet öt női figurával, akik kikönyököltek egy verandán. A faragás kéthetes turnusokban történt, nyaranta, 170 méter mélyen. Később azokat a tárnákat előtölte a víz, és ezek a nagy méretű szoborfigurák a vízben maradtak. Ma is a vízben „könyökölnek”.

– Mivel kezdted dolgozni?

– Először terrakottával, s 1977 tavaszán Nagy Levente grafikkal meg is rendeztük Székelyudvarhelyen az első közös kiállítást.

– 1990-ben jött a váltás, amikor alkalom nyílt köztéri szobrok készítésére. Erre azelőtt nem adódott alkalom. Mennyi idő kell egy köztéri szobor elkészítéséhez, és ilyenkor mi a fő támpont?

– Szinte minden évre jutott egy köztéri szobor, amit csak akkor váltaltam el, ha nem ellenkezett erkölcsi vagy esztétikai szemlélettel. Gyakran nyertem, de ugyanúgy buktam is el pályázatokat. Csak olyan munkákat bocsátok közszemlére, amelyet a magam megítélése szerint elfogadhatónak tartok. Talán ez a magyarázata annak, hogy a koromhoz képest aránylag kevés alkotásom létezik. Több esetben folyamodom kész alkotások megsemmisítéséhez, mert rájöttem, hogy nem méltók a megmaradásra.

Bocskey Vince: Zsuzsanna

magyar, mind a román tagozaton tanítottam (nem sokkal azelőtt indult be a román tagozat, 3-4 diákkal osztályonként).

– Hogyan tovább 1974 után?

– Egy évet rajztanár voltam szülővárosomban, és 1975 őszén bevonultam katonának az Arad melletti Máriaradnára. Ott vették észre, hogy két kollégával, Nagy Leventével és Petrovits Istvánnal, akik Kolozsváron, illetve Bukarestben végeztek, másként írunk, mint a többiek. Kiállítottak a platóra, és jelezték, hogy kapunk egy termet, ahol Nicolae Ceaușescu idézeteit kellett írjuk, amit aztán kiraktak, hogy olvassák a bakák. Hetente cserélték ezeket. Ezenkívül kellett még szemléltető eszközöket is készítenünk, amiket szintén kifüggesztettek, hogy okuljanak a katonák. Igen ám, de semmi íróeszközt nem adtak, így fenyő kerítéslécből faragtunk íróeszközt, úgy, ahogy annak

sik: köztéri szobraimnál elhagyom a groteszket, annak ott nincs helye. Ott a monumentalitásra töreksem, legfőképpen a forma által hordozott eszme monumentalitására. Ezt igyekszem követni a szobor belső arányai révén is, mert az eszme monumentalitását csak monumentális arányrendszerrel lehet megjeleníteni.

– Hol állítottál ki eddig?

– Egyéni kiállításom volt 1977-ben, 1982-ben és 2008-ban Székelyudvarhelyen; 1978-ban Marosvásárhelyen, Csíkszeredában, Sepsiszentgyörgyön és Kézdivásárhelyen; 1983-ban Gyergyószentmiklóson; 1984-ben Kolozsváron; 1990-ben és 2016-ban Budapesten és 1990-ben Nyíregyházán.

– Hány szobrod áll Erdély és Magyarország közterein?

– Húsznál több. A fontosabbak: Petőfi (Szováta, 1992); Bernády György (Marosvásárhely, 1994); Mikes Kelemen (Zágon, 1997); Apor Vilmos (Gyula, 1998); Gr. Mikó Imre (Sepsiszentgyörgy, 1998); Patachich Ádám (Kolcsa, 2000); Bod Péter (Felsőcsernáton, 2001); Az 1848-as forradalom és a két világháború hőseinek emlékműve (Kézdivásárhely, 2001); Don-kanyari hősök emlékműve (Marosvásárhely, 2005); Márton Áron (Kolozsvár, 2009); Szent László (Csíkszépmező, 2009); Sütő András (Sopron, 2011); Deák Farakas (Nyárádszereda, 2012); Kálvin János (Sepsiszentgyörgy, 2014); Hunyadi János (Marosvásárhely, 2022). Ezenkívül elkészült számos kisszobor is.

– Újító szobrásznak tartod magad?

– Nem, de a hagyományokra építve örök érvényű igazságokat követek.

– Hogyan választod ki a szobor karakterét?

– Az embernek százféle arca van. Ki kell választani azt, amelyik legalább 90%-ban jellemzi. Itt kezdődik a művészet! Olyan képet kell választani, ami az ő karakterét viseli. Ha hasonlít rá a haja, a szakáll, meg van fésülködve, ez még nem jelenti azt, hogy eszmeileg megfelel. Ahhoz, hogy az ember személyiségét meg tudjuk mintázni, föl kell nőni eszmeileg hozzá. El kell olvasni olyan dolgokat, amit róla írtak és hitelesek. Ha alkotóművész, akkor meg kell ismerni a műveit. Azután következik, hogy hová készül a szobor: belső térbe vagy külső térbe. És amikor az eszméit elsajátítottad, tudod, hogy mit kell képviselj, akkor hozzáfogsz, és addig csinálod, amíg úgy érzed, hogy 90-95%-ban megfelel.

– Mennyire kell hasonlítson a szobor ahhoz, akit a művész megmintáz?

– Erre van egy jó anekdota. A híres-neves államférfi, Firenze város vezetője, a bőkezű kultúrátámogató, Lorenzo Medici (1449–1492) közismerten olyan csúnya volt, hogy az ördög is elbújt előle. Mikor meghalt, támogatott ismerőse, Michelangelo alkotott neki síremléket. Amikor elkészült a márványszobor, a kritikusok azt mondták: – De hiszen, Mester, ez nem is hasonlít Medicire. Michelangelo ezt válaszolta: – Nem baj, ez 500 év múlva fog hasonlítani. Azt jelenti, hogy nem a fizimiskája kell hasonlítson, hanem az, amit létrehozott, amit alkotott, az eszme, amit képviselt. Az pedig megszépítette. Ha valaki egy kicsit félszeg,

(Folytatás a 6. oldalon)

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TĂRGU MUREȘ VĂ UREAZĂ
**SĂRBĂTORI FERICITE!
ĂLDOTT ÜNNEPEKET**
KIVÁN MAROSVÁSÁRHELY POLGÁRMESTERI HIVATALAI!

SOÓS ZOLTÁN
PRIMAR / POLGÁRMESTER

KOVÁCS MIHÁLY LEVENTE
VICEPRIMAR / ALPOLGÁRMESTER

CĂLIN MOLDOVAN
VICEPRIMAR / ALPOLGÁRMESTER

Ăldott, békés karácsonyt kíván minden vásárlójának, ügyfelének az Eldi Pékség!

Az APICOLA KFT. üzleteiben

- Marosvásárhely, 1918. December 1. út 35. szám
- Szászrégen, Stadion utca 14. szám

előnyös áron vásárolhat akác- vagy vegyes mézet, pollent, méhpempőt, propoliszt.
Kozmetikumok, táplálékkiegészítők,
valamint gyógyteák bő választékából válogathat.
Termékeink természetesek, a minőség garantált!

Ăldott karácsonyt kíván

Cristina Cojocar mérnök,
APICOLA-igazgató,
élelmiszeripari szakértő

MINDENKI ÜNNEPE
AZ ERDÉLY TV

ETV ERDÉLY TV

KONCERTEK ✦ FILMEK ✦ RAJZFILMEK ✦ BESZÉLGETÉSEK

**BAGOSSY BROTHERS COMPANY ✦ CARMEN & CHRISTMAS CAROLS GÁLAHANGVERSENY
MESEAUTÓ ✦ SZÉKELYFÖLDI LEGENDÁRIUM ✦ KOÓS ÉVA ✦ 4S STREET ✦ SCHÄFFER ERZSÉBET
VISKY ANDRÁS ✦ CSINIBABA ✦ KARÁCSONY A GYIMESEKBEN ✦ ÜSZTÜRÜ ZENEKAR ✦ RIPACSKOK
MIKLÓSA ERIKA ✦ CZIRJÉK KATI ✦ VILÁGLÓ EGYESÜLET KARÁCSONYI KONCERTJE ✦ ÁDÁM GYULA
CSIPES TAMARA ✦ DR. SCHWAB RICHÁRD ✦ HEVEDER ZENEKAR ✦ KÉKNEFELEJCS NÓTATÁRSULAT
ARANYOSI PÉTER ✦ KŐHALMI ZOLTÁN ✦ BALOGH LEVENTE ✦ EGY SZOKNYA, EGY NADRÁG**